

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Comprehensa: Vbi praeter res gestas à Patribus Societatis Iesv in conversione Sinarum, Cocincinae, & Tunchini Regnorum nihil omittitur eorum, quae possunt liberali placere Lectorum curiositati

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1670

107. Femina Christ. euangelizar.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10757

cœlestium Domini; seu auitam Deorum plurium. Sed alterius ab sua sequaces, verbo, factoue lædar nemo; qui secus faxit, culpæ audaciam condigna pœna lænet; hac lege libertatis in religione optanda quam quisque maluerit, constans alatur concordia, quam fore vobis inuio-
 latam, & sanctam confido; veniant Patres, & centum si volent; omnes mea gratia complectar, Bazomium maximè, cuius magnitudinem animi dotesque virtutis, & prudentiæ, pridem sibi probatas, mirè dilaudauit. Lusitanis præterea ædificandi pagi potestatem fecit in portu Turonensi, frequentare illum habitatoribus suæ nationis quàm multis liberet, suo illic iure, ac legibus viuere, Præfecto & iudice Lusitano, cui ad hoc amplam tribuit facultatem. Iam hæc contra omnem expectationem, nec rogata, nec nobis cogitata liberalitas Regis tam larga & subita, non satis diuinabant Patres, secluso Dei nutu, vnde proflueret, nisi forte ex amplificata maiorem in modum, in Tunchino confini, & hostili, Christianitate, & se putaret vaser senex rationibus regni, sibi vni aut notis aut fictis consulere; velletque Christianis, & eorum legi videri beneficus, & amicus eò propensius quod in Patrum vita subtili examine cribrata, nihil potuisset arguere, præter illam quem falsò putabat permissi fidelibus futorem ad proritandos populi animos defectione ac probro idolorum; contra Bonzios norat ex omni collu-
 nie scelerum concretos. Horum tamen sectas si regno non pelleret, cur Patres, & eorum legem? expertusque suo cum magno dedecore fuerat cuiusmodi esset animal Bonzios. Venerat enim paulò ante in aulam è regno Sinarum qui ore cultuque squallidò, modestus, humilis, terrenorum contemptor, & verborum maximè pondere, aspectusque in cœlum crebritate aditum sibi tanquam cœlo dilapsus in palatium fecit, spondens fore vt animos suorum cum spiritu Deorum iungeret, nescio quo amoris glutine quod omnes præter se ignorarent; mentes fluxerant non multi cum deprehensus est longè alio suis quam spiritus amore nexaque coniungi, insimulatusque vulgante fama, etiam cum Regis filia consueisse, verè an falsò, quadratum dissectus est: eius scintilla, gemmarum, & auri thesauro grauida quo simulatorem illum paupertatis, & spernacem bonorum, suæ ditabant discipula. Argumentatus Rex Bonzios ceteros non posse isto omnium optimo esse meliores, vetuit feminas pedem mittere in eorum templa, ratus hoc fore castiores quo absissent ab iis longiùs. Singulari hæc Regis beneficentia vnde cumque tandem proficisceretur, haud cunctanter Patres vestem depouunt simulatam, resumunt propriam, ministeria repetunt publicè intermissa, tepentem in multis, extinctam in quibusdam, iterato inflammant pietatem, quæ nostrorum quinquenni exilio iners iacuerat. Turone fabricant ædem sacram, quæ in aliam ripam deinde translata est vbi nouum pagum, noua Lusitanorum colonia Regis concessu obtinebat; inistant denique conciones, excursiones in oppida, baptismi solennia, & quæ sua, quæ Catechistarum industria octoginta supra octingen-

106.
Bonzios insignis hypococ ponitur.

107.
Femina Christiana galizat.

tos sacris fontibus tingunt. Præcessit hanc instaurationem femina Christianæ planè audax & insolens facinus, Ioanna vocabatur, & quæstus indigens aut indigentiam simulans, circumferebat pagatim merces aliquas venales sed nulla ipsi merx & quæstuosior, & expeditior procederet, quam Regni Dei insinuatio, quæ tam suavi cæcos illos mulcebat dæmonum cultores, ut in Dei filios mutaret. Ianuarium huius anni huic commercio insumpsit quo vno ex pago ethnicos quadraginta Christo asseruit, & loci Præfectum Mandarinum. Duobus cum Bonziis diuinorum Magistris disputauit de animo, & beatitate quam extra Deum assequi nullam posset; explosit illorum stolidam in alia corpora transmigrationem, & supra feminam, illos pressim ad eum rotondit, & domuit ut acclamaretur à numeroso auditore theologorum duorum expugnatrix. Sed mirabilius ex multitudine ethnicorum sese expediuit, qui ad sancendum veri Dei quem prædicabat colium, sanari ab ea infantem flagitabant periculose ægrotantem, coramque allatum ad experimentum de illa sumendum; nihil cunctata in cœlum attollit oculos, Dei opem implorat, cruce puerum signat, & sanatione repentina, ex morbo restituit. Expostulabant eiues apud Mandarinum, Antonium nomine, cuius domi degebat Ioanna, quòd tantus cum esset, nunquam quicquam ex iis ab eo audissent, quæ simplex femina, tam necessaria, & magnifica docebat. Quibus ille, vitam fateor hæcenus studendo contriui, sed partem, inquit, eorum centesimam non sum assecutus, quæ ista suoapte haudquaquam ingenio, sed cœlesti afflata spiritu loquitur. Certè quidem extra id temporis quo verba faciebat ad ethnicos, nihil se profitebatur scire, nec eius ab ore verba tria coherententer duxisset; dicenti ad ethnicos, affluebant sententiæ, argumenta, compositio, & modus explicandi ut videretur non ipsa, sed alia loqui; ut autem dicendo, hæc decus fidei, causamque magnoperè adiuuit, sic illa pridem à nobis dicta Maria Princeps, agendo, ac fouendo. Erat huic filius Regis frater, sed longè carius quod se Christianis, Matrem posset præstare quicumque aulam, & vnde cumque adiiissent negotiorum causa: templi vicem cunctis præbebat eius palatium, sacros illic agebant cœtus, & diuinatrabant, toto exilij nostri quinquennio, Rege velut inscio, suæ in eam obseruantie id dissimulante, cum nullam præterea fas esset Christianis palam conuenire. Manuèlem Fernandez cum Præfecto nauis Lusitano in aulam appulsum incredibili gaudio accepit, quòd religiosi Patrum obsequiis diu caruisset, quibus ut frueretur vberius, non est passa illum extra palatium degere vbi magnus eius lætitiæ accessit cumulus ex Mandarinis duobus ab eo baptizatis, multisque aliis, qui iam Christianorum nominum appellatione, ac vita baptismum præuenterant. Inde suos Fernandez reuiscens Christianos, & Sinoam, & proximè Tunchinum haud sine aliquo Christi lucro excurrit; post in Prouincia Quagnia iterum morbo cotreptus est ex quo non pridem valuerat, fuitque Caciauum prætorio lembo repostandus, vbi

108
Princ femi-
nar. vitus.

matris